

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za ino-
timestvo D 13.—, dostavljen na dom
D 11.50, na izkaznice D 10.—
inzerati po dogovoru.
Naroča se pri upravi "TABORA".
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poštnina plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevilni
račun št. 11.787.
Na naročila brez denarja se ne
asira. — Rokopis se ne vrača.

Leto: III.

Maribor, sobota 18. novembra 1922.

Številka: 262.

Mussolinijevi načrti.

Trst, 15. novembra.

(n. n.) Ne samo vsa italijanska javnost, temveč tudi ves zunanji politični svet pričakuje s precejšnjo nestrpnostjo jutrišnjega dne, ko se zopet otvori laški parlament in bo »novi mož« stopil predenj in ž njim pred svet s svojimi načrti za »novo« bodočnost Italije.

Če bi sodili Mussolinija po vseh tistih neštetihi velepolitičnih izjavah, ki jih je z neko več kot hvalevredno odkritostjo metal v svet, bi pričakovali, da poda jutri izjave, ki bi postavljale na glavo vse kar je doslej v Italiji in zunaj nje stalo na nogah. Kakor pa je pokazal Mussolini z dosedanjim svojim dobro štirinajstnev-
nim pretvarjanjem teorije v prakso, je že takoj, ko je prišel na vlado, začutil, da ogenj odgovornosti peče, in je precej daleč od nje odmeknil prevrevajoči lonc svoje politične juhe, ki se nikakor ne bo posrežala tako vroča, kakor jo je hotel postaviti na mizo tedaj, ko še ni vladal sam. Zlasti velja to za zunanjo politiko.

Mussolini je v raznih političnih govornih napovedoval popolno izpremembo italijanske zunanje politike. Proč z angleškim jerobstvom nad Italijo, je klical fašizem; francoska politika je za Italijo pogubna; najhujši sovražnik Italije je mala antanta, Italija mora voditi protislovanško politiko! Tako je bilo prej; sedaj pa je Mussolini poslal svoje zelo vpludne brzoglavne pozdrave angleški in francoski vladi, posetil je v Rimu angleško in francosko poslaništvo, sprejel silno vpludno in prijazno vse tuje poslanike in opravnike, in dal italijanskemu opravniku v Beogradu sporočiti ministru dr. Ninčiču zelo prijazen pozdrav z zagotovilom, da bo deloval na to, da se prijateljski odnosi med Italijo in Jugoslavijo poglobijo in utrdijo. Kdor bi mislil po vsem tem, da je to tisti Mussolini, ki je napovedoval razbitje mirovnihih pogodb, ki je zatrjeval, da Italija ne sme nikdar priznati najnesramnejše vselhih pogodb, rapalske, ki jo je oropala vseskozi italijanske Dalmacije in Reke, da se nikakor in nikoli ne smeta izprazniti tretja dalmatinska cona in Sušak! In dasi danes laški tisk obrača stvar, namreč, da je go spod Ninčič izrazil to željo, leži v vsem tem vendar dokaz, da Mussolini nikakor ni več tisti Mussolini, ki je hotel z glavo skozi zid, temveč da bo italijanska zunanja politika tudi pod njegovim vodstvom hodila ista pota, kakor jih je hodila dolej. Ker se značaj ne da popolnoma zatajiti, tudi če je človek dosegel najvišje mesto v državni službi, je pač verjetno, da pride tupatam kaka brca ali skok čez opice, ali v splošnem pa ostanemo v starem, po izkušnejših voznikih izvoženem kolovozu. Glede jadranske politike nas v tem prepričanju potrjuje tudi uvodnik v včerajšnjem »Piccolo della Sera«, ki ga je napisal eden glavnih voditeljev reških aneksionistov, Edoardo Susmel (beži Susmel!) ki z najlepšimi frazami tolaži reške prenapetneže, češ, da je Mussolini za aneksijo Reke, da pa je previden, kakor sta bila previdna Cavour in Crispi in torej ne tvega tjavendan bodočnosti domovine. Treba je počakati in potrpeti položaj se zboljšuje. Zato pa »naj vsi jadranski Italijani od Trsta do Pule, od Reke do Splita le trdno upajo in zaupajo v največjega ostvarjevalca italijanske ideje, Benita Mussolinija, ki bo trdno vztrajal na časti italijanske zgodovine in dostojanstvenosti domovine ter posvetil dedščino njenih plemenitih in slavnih tradicij!« — To se pravi: grozdje je pre-kislo. Morda ga je še bolj okisalo onih 800 milijonov, ki jih je jugoslovenska narodna skupščina odobrila za opremo vojske!

Po vsem tem torej ni pričakovati, da bi Mussolini v jutrišnji svoji izjavi podal kake posebne novosti glede bodoče italijanske zunanje politike. Drugače pa se kaže stvar glede notranje italijanske politike.

Tu se predvsem napoveduje nov volilni zakon. Dosedanji proporcionalni volilni sistem se sicer ne namerava popolnoma odpraviti, ali vendar se temeljito izpremeni. Volilna okrožja se razširijo in uvede se francoki večinski sistem, po katerem pripadate listi, ki doseže relativno večino glasov, dve tretjini vseh mandatov dotičnega okrožja, dočim se ostala tretjina mandatov sorazmerno razdeli med ostale liste. Kandidatov vsebujejo liste le za dve tretjini poslanskih mandatov dotičnega okrožja in so tako potem izvoljeni vsi kandidati tiste liste, ki doseže relativno večino.

Fašisti so prepričani, da si s to preuredbo volilnega reda pribore pri prihodnjih volitvah večino v zbornici, če pa ne že samo večino, pa tako močno zastopstvo, da jim bo s sodelovanjem kake sorodne stranke mogoče sestaviti trdno, za delo sposobno parlamentarno večino. Ni izključeno, da pride v tem pogledu še pred volitvami do sporazuma med fašisti in nacionalci in celo klerikalci.

Kako misli Mussolini uveljaviti novi volilni red še ni jasno. Napovedal ga bo gotovo v svoji izjavi, a način uveljavljenja si bo najbrž pridržal. Najbrž ga niti ne predloži parlamentu, temveč bo parlament razpuščen in se novi volilni red uveljavi s kraljevim odlokom, kakor je storil Giolitti leta 1892, ki je uvedel s kraljevim odlokom brez parlamenta nov volilni red, k je ostal v veljavi vse do leta 1919.

Novi volilni red bo brez dvoma precej pometal v italijanskem strankarskem življenju n ni izključeno, da bodo nekatere stranke, ki so že sedaj samo životarile in jih je le propore vzdržal v življenju, popolnoma izginile. Najhujši udarec pač preti demokratskim strankam in socialistom, ki so se povrh vsega, kakor znano, šele pred kratkim razdelili v dve strogo ločeni skupini. Kar se pa tiče nas, primorskih Jugoslovanov, je dotle, dokler se ne pokaže, kako bo očitano volilno okrožje, kateremu pripadamo (morda jih bo tudi več!), vsako prerokovanje nemogoče. Da bi ostala sedanja tri volilna okrožja, je izključeno. Če bi tvorila vsa Julijska krajina eno okrožje, bi mogli upati, da ohranimo dosedanjih pet mandatov, al celo, da še kaj pridobimo. Če nas pa pridele drugim okrožjem, pa ni izključeno, da rešimo samo dva, ali celo tudi samo eden mandat; ob splošnem takim nasilstvu, kakor je bilo pri zadnjih volitvah v Istri, pa vobče nobe-nega!

Druga važna stvar, ki se je bo lotil Mussolini v svoji izjavi, bo brez dvoma upravna in davčna reforma, za katero že pripravlja načrt zakona, ki ga jutri predloži parlamentu. Pri tem pa nikar ne mislite, da je Mussolinijeva vlada že izdelala popoln načrt upravne in davčne reforme. O ne! Stvar je veliko enostavnejša. Mussolini je dal po državnem podtajniku v zakladnem ministrstvu izdelati kratko poročilo o izpremembi, ki naj bi se izvršile, in predloži parlamentu le načrt zakona, ki daje vladi polnomoč do konca prihodnjega leta, da izvede take preuredbe državne uprave in davčnega sistema, da bo mogoče v državnem proračunu doseči ravnotežje. Zakon določa samo, da mora vlada do konca meseca marca leta 1924. podati parlamentu račun, kako je izvršila to polnomoč!

Vladi so tako dane popolnoma proste roke, in pričelo se bo vladanje brez parlamenta, s kraljevim odloki in vladnimi naredbami brez konca in kraja. Vprašanja kakor skrčenje števila uradništva,

odprava raznih uradov, popustitev državnih podjetij, telefona, manj važnih železniških prog, izterjavanje davkov privatnim družbam, nalaganje novih davkov: vse to se bo reševalo z odloki in naredbami, pa naj je stvar pravična ali ne, koristna ali škodljiva. Vse se bo vršilo le na odgovornost vlade, ministrstva. Parlament bo imel — šele po poldrugem letu tega skrajno absolutističnega vladanja — pravico zahtevati od vlade odgovor, kako je uporabila svojo polnomoč!

Mussolini je dosegel, kar je napovedal v svojem velikem političnem govoru, ki ga je govoril v furlanskem Vidmu pred dvema mesecema: fašizem je res popolnoma zavladal Italiji in sicer s takim absolutizmom, kakor ga ni poznala niti sama carevska Rusija v časih, ko svet še ni bil prežet z duševnostjo, ki jo je ustvarila svetovna vojna in njene posledice. Mogoče je, da bo taka vladavina v Italiji obrodila dobre uspehe, ali ravno tako in še bolj verjetno pa je, da bo v trenutku, ko bo najbolj potreba, zmanjkalo vladalcem moči, narodu pa potrpljenja. In potem? — Polom, neizogiben polom!

Tistega zdravnika, ki bi znal jetiko ozdraviti z nožem, pač še ni, in Mussoliniju, ki hoče izlečiti sušičavo Italijo s tako težkimi operacijami, se zna dogoditi, da mu bolnica izdihne, preden se bo sam zavedel. In stari padarji vsenaokoli se mu bodo škodoželjno smejali!

Stabilizacija našega dinaria.

Pomočnik finančnega ministra Plavšič, ki se je te dni vrnil s svojega potovanja po inozemstvu, kjer je proučeval valutno politiko drugih držav, je podal sotrudniku zagrebške »Riječi« zelo zanimive izjave glede stabilizacije našega dinaria in padanja cen, katere prinašamo v izvlečku.

Brez dvoma je gospodarska obnova Srednje Evrope vezana izključno na države Srednje Evrope, to je pred vsem Male antante. To je ena najglavnejših nalog male antante in je zato nujno potrebna ozka zveza med Češkoslovaško in našo državo. Ko bomo dosegli to, bomo postali tudi važen in odločilen faktor v Evropi. Prvi koraki na tem potu so storjeni. V Pragi se je ustanovila centrala za dinar in praški bančni urad bo sprejemal devize v dinarjih na reskont. Vsa akcija se oslanja na tesno podporo merodajnih čeških finančnih krogov. Kakor si je Češkoslovaška pridobila zveze s celim inozemstvom, tako moramo to storiti tudi mi. To bo tem lažje, ker nam gre Češkoslovaška v vsakem oziru na roke.

Zelo važen faktor v našem gospodarskem življenju je Švica, ki tvori finančno zaledje cele Evrope. Zato je bilo tam predvsem treba poskrbeti za zaščito dinaria. V ta namen je odpotoval pomočnik finančnega ministra v Curih. Z uspehi tega potovanja je povsem zadovoljen. Posrečilo se mu je, da je zainteresiral naš dinar neke zelo merodajne švicarske finančne kroge. Od sedaj naprej bodo obiskovali švicarski gospodarski krogi stalno informacije o naših razmerah, kar bo nedvomno dvignilo interes za našo državo in posredno za naš dinar. Ukrenjeni so potrebni koraki, da curiška borza od sedaj naprej ne bo več notirala »jugokronah«, kar nam je mnogo škodovalo, temveč v dinarjih. Pa tudi v ostalem inozemstvu moramo vzpostaviti zveze, tako n. pr. v Amsterdamu, ki bo kmalu postal važno evropsko denarno tržišče. Tudi tukaj nam bo pomagala Češkoslovaška, ki že ima te zveze.

Delati pa moramo tudi doma. Z novim pravilnikom o prometu z devizami in valutami ter primerno uvožno in izvozno politiko se morajo urediti naše notranje gospodarske razmere. Izvoz se mora kar

najbolj dvigniti, dočim moramo uvažati le najpotrebnejše predmete in še to le v malih količinah. Z vso eneržijo se mora nadaljevati akcija za pobijanje draginje in izvesti znižanje cen, ki morajo odgovarjati onim na svetovnem tržišču.

Češkoslovaška krona se bo stabilizirala v Curihu krog 18 centimov, naš dinar pa se mora dvigniti na približno dvanajst. To pa bo mogoče doseči le, če bomo z vso eneržijo podprli akcijo za stabilizacijo naše valute in pobijanje draginje. Ta akcija je v teku. Naravno je, da se bo vedno postopalo sporazumno z našimi gospodarskimi krogi. Če se bo izvedlo znižanje cen paralelno z naraščanjem naše valute, bomo mnogo lažje pretrpeli neizbežno gospodarsko krizo.

Kakor je g. Plavšič izjavil, je z dosedanjimi uspehi svoje akcije popolnoma zadovoljen. Prepričan se je, da naše razmere niso slabše od češkoslovaških, ter da so podvzeti koraki naše vlade popolnoma pravilni in sposobni, da definitivno popravijo našo valuto. Predvsem pa je potrebno, da se vladne odredbe točno in dosledno izvedejo.

Politične vesti.

• Češkoslovaška in Avstrija. Češkoslovaški zunanji odbor je na svoji seji dne 15. novembra brez debate odobril pogodbo z Avstrijo glede izročitve leta 1918 zadržanih depositov.

• Odmevi irskih nemirov v Ameriki. V Washingtonu je bila te dni aretirana gospa Mac Swiney, vdova znanega coorškega župana in ž njo vred tudi tri druge irske revolucionarke, ki so pred britanskim poslaništvom demonstrirale proti dogodkom na Irskem, zlasti proti aretaciji županove sestre, ki se nahaja v zaporih regularne vlade.

Dnevna kronika.

— Zahvala. Dne 12. novembra se je izvršila v gostilni g. Štrausa v Zg. Kungoti veselica s plesom, srečolovom, šaljivo pošto in licitacijo v prid nakupu šolskih potrebščin ubogim učencem tukšole. — Čisti dobiček od prireditve je znašal 668 dinarjev. Šolsko vodstvo se tudi tem potom iskreno zahvali vsem, ki so z lepim prizadevanjem in z darili omogočili lep gmotni uspeh. Zahvala gre tudi g. gostilničarju Štrausu, ki se je trudil, da je prireditev čim najlepše uspela.

— Ispravak. U članku: »Naša obala i naše neuredjene luke« podkralo se nekoliko krupnijih štamparskih pogrešaka, koje kvare smisao. U »Taboru« od 14. o. m. u drugom redu ima biti Bakarcia (a ne Bakara), u osamnajstom redu ima biti zatim Tatra (a ne ratni Tatra). U broju od 15. o. m. u osmom redu ima biti usču (a ne užina); u trećem redu drugog stupca ima biti Tivta (a ne Tinta), u drugom stupcu 8 red ozdol ima biti ekonomski (a ne okomurski); u trećem stupcu 13 red ima biti albanskim (a ne rebanskim) planinama, U »Taboru« od 16. o. m. u 18. rudu 2 stupca ima biti povucimo (a ne povrismo). — Uskok.

— Nesreća ali zločin? Dne 11. novembra se je v potoku Ščavnica našlo truplo najbrž dne 4. novembra ponesrečenega, 66 let starega Aloja Münhofer iz Sv. Petra pri Radgoni. Ni še dognano, ali se je ponesrečil isti večer vsled hude nevihte in padel v potok ali je bil oropan, ker mu manjka večja svota denarja.

— Odkrite novih rudnikov v Bosni. V bližini Bosanskega Broda so zadnje dni odkrili večje plasti kanlina (gline za izdelovanje naft). Novo odkrite rudnike prevzame baje neka francoska družba, ki bo zgradila v Brodu tovarne za predelavo rud, posebno za izdelavo porcelana.

— **Krvava rodbinska drama v Dalmaciji.** V Zernovci v Dalmaciji je živeča družina Jerković radi nekega posestva v prepiru. Te dni je prišel Ivan Jerković na svoj travnik, kjer je tudi nekaj sadja. Tam pa je zagledal svojega strica Antona Jerkovića, ki je pobiral njegovo sadje. To ga je tako razjezilo, da je vzel puško ter zagrožil, da jih postreli, če ne pustijo njegovega sadja. Ko se stric za njegovo svarilo ni znenil ter sta njegova sina navalila nanj, je brez pomisleka sprožil puško ter svojega strica na mestu ustrelil. Takoj po storjenem zločinu je zbežal na orožniško postajo ter se sam prijavil.

— **Popis predvojnih dolgov Avstro-Ogrske.** Ministrstvo financ je dovolilo, da se more do 15. decembra t. l. popisati in žigosati obveznice predvojnih dolgov bivše Avstro-Ogrske. Prošnje za naknadno žigosanje se morajo poslati generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu.

— **Velike žrtve potresa v Južni Ameriki.** Potresna katastrofa v Južni Ameriki je zahtevala nad 1400 mrtvih človeških žrtve.

— **Nov političen umor v Sofiji.** Iz Sofije poročajo: Zastopnik ruskega rdečega križa v Berlinu je postal žrtev zavratnega umora. Umora je osumljen general Wranglove armade Pokrowsky, ki je skušal pobegniti, pa je bil na meji prijet in ustreljen, ker se je straži zoperstavljal.

— **Društvo nekadilcev se je osnovalo v Sarajevu** ter si nadelo nalogo pridobiti dosedanje kadilce za to, da v protest proti povišanju tobaknih cen opuste kajenje. Kakor poročajo listi, ima društvo že mnogo pristavek in izkazuje lepe uspehe. V »stavku« so vsled podražena stopili tudi kadilci po drugih krajih naše države, čeprav se niso organizirali. Tudi v Mariboru je več dosedanjih in to celo strastnih kadilcev sklenilo opustiti kajenje, kar se tudi v trafikah že precej čuti. Trafikanti splošno tožijo, da prodajo sedaj mnogo manj tobaka kakor pa so ga doslej. Vprašanje je le, koliko kadilcev bo ostalo zvestih tej »stavki«? Bati se je, da bo le preveč »Streikbrecherjev«.

— **Most med Beogradom in Pančevim.** Inženerji Blerove skupine so te dni pregledali teren, na katerem bi se imel zgraditi veliki železniški most, ki bi vezal Beograd in Pančevo. Za uresničenje tega projekta obstojata dve možnosti: ali da se most zgradi kje doli pod Višnjico ter da direktno veže prestolnico s Pančevim, ali pa da se postavi pod mestom in pride na nasprotno obalo proti selu Borči, odkoder se v železniškem odcepom zveže s Pančevim. Amerikanci so se izrazili za drugo solucijo, akoravno je bolj komplicirana nego prva, ker bi se v tem slučaju morala izsušiti vsa leva oba-

Kultura in umetnost

x **Novo delo Iva Vojnovića.** Naš veliki dramski pesnik Ivo Vojnović, ki je znan marib. gledališki publiki po »Smrti majke Jugovića« in po »Ekvinociju« je napisal v zadnjem času zopet novo delo, ki glasom skoro soglasne kritike še presega vrednost njegovih poprejšnjih. To novo delo se zove »Maskarade izpod Kuplja«. O teh »Maskaradah« piše Jurković v »Sl. Tribuni« sledeče: »Autor »Dubrovačke trilogije« in »Ekvinocija«, Ivo Vojnović nam je podal v scherzu »Maskarade izpod Kuplja« voje najumetnejše dramsko delo. »Maskarade« je po mojem mišljenju krona Vojnovićevega umetniškega ustvarjanja in najboljša naša drama zadnjih let.« Scherzo se dogaja v Dubrovniku leta 185° ter kaže že umrli nekdanji slavni »gospodarski grad Dubrovnik«, ki pa je le že karikatura nekdanjih dni. Ali ne bi kazalo, vprizoriti to novo Vojnovićevo delo tudi v Mariboru? Po našem mnenju se mora stara praksa, ko smo vprizarjali nove stvari komaj tedaj, ko so bile že skrajno stare, enkrat za vselej prenehati.

x **Matija Valjavec: Izbrani spisi za mladino.** Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Rajko Šubic. — Učiteljska tiskarna se je lotila hvaležne naloge, da nam izda vse slovenske klasike v elegantni in ilustrirani mladinski izdaji, ki jo urejata in prirejata Fr. Erjavec in Pavel Flere, ilustrirajo pa naši najboljši umetniki,

la Donave ter postaviti tudi še manjši most preko Tamiša.

— **Snovanje fašistov na Češkoslovaškem.** V Olšavi na Češkoslovaškem se je te dni ustanovila organizacija češkoslovaških fašistov, ki je tudi že pričela izdajati svoj list. Namen češkoslovaških fašistov je, boriti se proti Nemcem, Madžarom, komunistom in slovaškim separatistom. Češkoslovaške fašistovske organizacije se snujejo že tudi po drugih mestih. Za Italijo imamo fašiste sedaj torej že v Jugoslaviji, Madžarski, Rumuniji, Nemčiji, Avstriji in Češkoslovaški.

— **Židovski dediči katoliškega škofa.** V San Francisku v Ameriki je umrl katoliški škof Josip Horowitz, rodom iz Bratislave ter zapustil svoje premoženje v stari domovini živečim sorodnikom, ki pa so vsi — židje.

— **Za stabilizacijo češke krone** name-rava češka vlada začeti s kovanjem zlatega denarja. V ta namen bo izdelala zakonski načrt o kovanju denarja. Razen tega bo izdala stroge odredbe, da prepreči izvoz zlata v inozemstvo.

— **Veljavnost drugega zakona.** V prihodnjih dneh bo razpravljalo kasacijsko sodišče o veljavnosti drugega zakona, sklenjenega po sprejetju vidovdanske ustave. V zadnjem času se namreč zelo množijo slučajni, da zakonci, katerim je postal prvi zakon neprijeten, prestopajo v muslimansko vero ter se potem vnovič poročijo.

— **Tekme aviatikov.** Francoski pilot Bossoutret je dobil te dni pri tekmah v Le Bourgetu prvo nagrado za transportna letala. S svojim letalom je preletel predpisano pot (1200 km) v 8 urah, 18 minutah in 35 sekundah.

— **Bogata nagrada.** Nekemu tovarnarju v Smilovcu na Češkem je na Dunaju izgubil njegov sin. Tovarnar je razpisal 200 milijonov avstrijskih kron nagrade onemu, ki izsledí sina.

— **Begunci iz Turčije v strašni bedi.** Nadkomisar Zveze narodov Fr. Njansen opisuje z gimljivimi besedami strašno bedo krščanskih beguncev, ki so zapustili Turčijo. Večina beguncev se nahaja v Solunu. Ker so pribežali iz južnih krajev so večinoma še v poletni obleki, nimajo pa tudi strehe in hrane. Grčija jim ne more pomoči, ker je narod vsled dolgotrajne vojne popolnoma izčrpan. Polozaj je tem težji, ker je med begunci največ žena, otrok in starcev, ki si ne morejo z delom zaslužiti vsakdanjega kruha. V krščanski svet se je zateklo mnogo Armencev, ki so bili uverjeni, da bodo tu našli rešitev. Število vseh beguncev se ceni na 350.000. Te ljudi je treba na kakršenkoli način preskrbeti s streho, obleko in hrano, sicer bo ogromna večina umrla od glada. Njansen apelira na vest civiliziranih ljudi in upa, da človekoljubje še ni izumrlo.

Za Levstikom in Erjavcem je izšel sedaj Matija Valjavec, ki gotovo spada med naše najljubše pesnike, njegove znamenite pripovedne pesmi so pa pravi biseri naše literature. Izbranim njegovim pesmim je dodana tudi kopica njegovih narodnih pripovedk, ki so najbolj značilne za tega našega klasičnega nabiratelja narodnega blaga. V Valjaveva dela uvaja bralce obširen, doslej najizčrpnejši pesnikov življenjepis, zaključuje jih pa podroben »Tolmač«. Knjigo krasi 13 lepih ilustrativnih risb nadarjenega našega grafika R. Šubica, ki stopa s tem delom prvič pred slovensko javnost. Po knjigi gotovo ne bo sezala samo naša mladina, temveč tudi odraslo občinstvo, zlasti ker so Valjaveva dela že davno pošla. Sploh bi ne smela manjkati ta krasna zbirka v nobeni slovenski hiši in knjižnici. Valjavevi slede Stritarjevi izbrani mladinski spisi, ki so že v tisku.

x **Zveza kulturnih društev.** Od iger, ki smo jih našli v »Jutru« z dne 19. oktobra št. 248, bi bile za preprosto proslavo Miklavževega večera najprimernejše: »Pogumni Tonček« ali »Patrioti« od Jakob Špicerja, dalje »Snežulčica in skratje«, pravljica v devetih dejanjih in »Ptičji kralj«, otroška igrice s petjem v dveh dejanjih. Razen tega pa opozarjamo včlanjena društva, da imamo zanje proti običajni odškodnini na razpolago tudi dr. Iv. Lahovo igrice »Miklavžev večer«, ki bi jo zlasti priporočali za prireditve šolarjem in sokolskemu naraščanju. Igrice je kratka, lahka in zelo ljubka; nastopata sa-

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Poročil se je v četrtek, dne 15. novembra v Laporju pri Slov. Bistrici gosp. Alojz Šifrer, napredni trgovec v Laporju, z gospodično Loizko Vehovar, hčerko veleposestnika Franca in Marije Vehovar iz Videža. Iskreno častitamo! — Kakor lansko leto, bo Čitalnica v Slov. Bistrici tudi v zimski dobi 1922-23 vprizorila več gledaliških predstav. Tako se vrši prva predstava v soboto, dne 18. novembra ob 20. uri zvečer v dvorani hotela »Beograd« in se odpre s trodejanko »Perant močje.« — V nedeljo, dne 19. novembra ob 14. uri popoldne se bodo ista igra ponavljala. Ker vlada za take prireditve tukaj vedno zanimanje — upamo, da bo dvorana kakor navadno — polna.

Celjske vesti.

Upravno sodišče v Celju. Na svoječasno brzojavno sporočilo sklepa celjskega obč. sveta glede nastanitve upravnega sodišča v Celju, je pravkar odgovorilo ministrstvo pravde, ki se izraža laskavo o pripravljenosti obč. zastopa, da dobi upravno sodišče primerne prostore. Radi podobnejših informacij odpošilja ministrstvo koncem meseca v Celje posebnega odposlanca. Za enkrat se ne bodo stavile previsoke zahteve, ker se mora to sodišče iz budgetnih ozirov šele polagoma izpopolniti.

Stari kapucinski most v Celju je že v tako slabem stanju, da ga bo nekega lepega dne odnesla Savinja. Ker za novi most še ni kritija in bo stavljena istega spredpripravami trajalo približno dve leti, je sklenil obč. odbor, da se prihodnje pomlad stari most temeljito popravi. Gradbena direkcija je preliminirala v to svrhu približno Din. 200.000. H kritiju se pritegne tudi okr. zastop in okoliška občina. Istočasno se vrše predpriprave za zidanje novega mostu.

Obrtno zadržno nadzorništvo v Celju se je s 1. t. m. preselilo iz dosedajnih prostorov (v pisarni dr. Laznika - dr. Goričana v Prešernovi ulici št. 3) v lasne lokale v Vrvarski ulici št. 1 (nasproti okoliški osnovni šoli). Uradne ure začasno od 9.—12. in od 15.—18. ure.

Radi pasivne resistence pri pobiranju nočnega davka je bil kaznovan lastnik celjske »Narodne kavarne« Koss z 2000 Din. globe. Priziv na obč. zastop je bil v zadnji seji soglasno zavrnjen, ker prizadeti sam prizna, da ponočnega davka ni hotel pobirati.

Cercle français v Celju. Krožek se je preselil te dni iz privatnega stanovanja v prostore Čitalnice, kjer si je

mo dva otroka, deček in deklica, dalje dva angela in Miklavž s svojim spremstvom. Scenerija čisto preprosta. Društva, ki želijo igro v prepis, naj jo nemudoma zahtevajo pri ZKD Narodni dom I.

x **Sokolsko društvo v Višnji gori,** oziroma njegov izobraževalni odsek je kljub vsem težkočam marljivo vršil svojo prosvetno nalogo. V letošnjem letu so se priredile tri predstave, ki so bile povoljno obiskane in ki so imele dober gneten in moralen uspeh. Dne 18. februarja sta se igrali »Kovačev študent« in »Raztresenec«, dne 12. marca »Jesensko solnce« in »Kovačev študent« in 11. junija »Če sta dva«. Pred vsako predstavo je predaval br. starosta o idejah Sokolstva oziroma o sokolskih dolžnostih. Izobraževalni odsek se bo potrudil, da se preskrbi vsaj z najvažnejšimi ljudskimi igrami, ki si jih je do sedaj moral izposojati, ako je hotel prirediti kakvo igro. Gledal pa bo tudi, da izpopolni svojo knjižnico, ki se nahaja v precej žalostnem stanju.

x **Karl Ziehrer umrl.** V torek je umrl na Dunaju v 80. letu starosti bivši dvorni kapelnik in komponist Karl Michael Ziehrer. Ziehrer bo pokopan na mestne stroške v častni grobnici na centralnem pokopališču. Pokojnik je bil eden najbolj znanih predstavitev klasične dunajske valčne glasbe; skomponiral je preko 500 plesnih komadov ter tudi več operet, katerih najboljše in najbolj znane so: »Die Landstreichers«, »Die drei Wünsche«, »Der Schatzmeister«, »Fesche Geister«,

v knjižnici uredil svojo knjižnico in časopise. Društvena biblioteka obsega že danes nad 100 knjig uglednih francoskih pisateljev. Francoski lektor na ljubljanski univerzi in šef francoskega inštituta v Ljubljani g. Lucien Tesniere se obljubil znatno moralno in materijelno pomoč, zlasti v knjigah. Še tekom decembra namerava predavati o kaki aktualni temi. — V torek, dne 14. t. m. se je vršil za člane v novih prostorih prvi obvezni sestanek, ki je bil prav dobro obiskan.

Trgovsko bolniščno in podporno društvo v Ljubljani namerava otvoriti s 1. jan. 1923. v Celju svojo poslovalnico, ki bi izdajala obočnim celjskim članom izkaznice za zdravnik, lekarno in bolnico. Vplačila zapadle pristojbine pa so bodo predpisovala tudi v bodoče še iz Ljubljane.

K ustanovnemu občnemu zboru MGA.

Jutri, soboto točno ob 18. (6. uri zvečer) se vrši, kakor smo že poročali, ustanovni občni zbor Mariborske gradbene akcije. Z ozirom na socijalni namen in velikopotezni cilj tega društva nikakor ni pretirano, ako se trdi, da bo to zgodovinski dan za mesto Maribor. Kar je dozdaj obstajalo le provizorično, za marsikoga nejasno, to mora postati s tem dnem definitivno in tudi širši javnosti jasno, določeno. Može, ki prevzamejo jutri vodstvo te akcije, prevzamejo nase veliko a častno nalogo, za katere srečno izvršitev jih bodo blagoslavljal vsi oni tisoči, ki zdaj že leta poginjajo v svojih živih grobovih ali ki živijo sicer žalostno, razbito rodbinsko življenje. Nujna pomoč tem revežem, to bo prva naloga novega odbora. Prenoviti stari Maribor, vničiti gnezdišča tuberkuloze, pomagati raznim zadržam postaviti nova, moderna, zidana stanovanja, skrbeti za razširjenje Maribora do velikega industrijskega mesta, to bo drugi del naloge tega društva. Ta naloga na videz težka, postane lahka, ako se bo Maribor vzdramil iz brezbriznosti za svojo lastno usodo. Nobeno društvo — in Maribor je ž njimi prenasičen — nima iz socialnega, kulturnega in narodno-gospodarskega stališča tako važne naloge izpolniti, kakor jo prevzame jutri novi odbor Mariborske gradbene akcije. Tega naj se zavedajo vsi, katerim bo občni zbor poveril z dolžnostmi tudi častno mesto. Posebno gospodje na vodilnem mestu naj se zavedajo, da si bodo priborili tudi v krogih brezbriznosti in celo v znanih nasprotnikih vsake gradbene akcije zaupanje le tedaj, ako se društveno delovanje ne vdejstvuje samo v lepih govorih, praznih obljubah, ame-

»Der schöne Rigo« itd. Znamenita je bila njegova koncertna kapela, broječa 50 glasbenikov, s katero je prišel na Dunaju stalne koncerte ter podvel tudi več turnej po Evropi in Ameriki. Leta 1907. je bil Ziehrer imenovan za dvornega kapelnika ter je ostal v tej funkciji vse do preobrata.

x **Jacinto Benavente.** Nobelova nagrada za literaturo je bila te dni pri sojenja španskemu dramatik Jacinto Benavente, katere dela se doslej v Evropi še niso udomačila. Plodoviti avtor — spisal je nad 100 dramskih del — je sledil vzgladu svojih klasičnih predhodnikov. Od šegave burke do najresnejše drame se odključuje vsa njegova dela po nenavadno zrelih rezultatih ostrega opazovanja človeške družbe. Povsod prevladujeta fina karakterizacija in esprit. Benavente razpolaga z vsemi registri pretresljive poezije. Njegova tehnika nosi pečat upliva francoskih dramatikov iz realistične ne epohe. Znamenita so zlasti sledeča dela: »La gata de Angora« (»Angorska mačka«), »La princesa Bebé« (»Princesa Bebé«), »Rosas de Oton« (»Jesenski grešnica«), »La Malquista« (»Novevsta«), »La escuela de princesas« (»Šola princes«). V zadnji komediji obdeluje pisatelj na originalen in psihološki utemeljen način konflikt med srčnim nagnjenjem in državni interesom. V španščino je prevedel razna Šekspirjeva in Moliérejva dela. Nobelovo nagrado si je po mnenju meri zaslužil.

pač v smotrenem delu in v lastnih pogledih. Predvsem se mora društvo reprezentirati napram javnosti z lastnimi lokali za vse vrste poslovanja, ki spada organično v celoto gradbene akcije. To naj bo prvi vzgled napram javnosti, kajti kdor hoče pomagati drugim, si mora znati pomagati tudi sam. To so ob kratkem naše želje k jutrajšnjemu zgodovinskemu dnevu Mariborske gradbene akcije.

Mariborske vesti.

Maribor, 17. novembra 1923.

Uradni list. Prinesla več novih pisov tvrdk v trgovski register, med njimi tudi tri iz področja mariborskega okrožnega sodišča kot urada za registriranje tvrdk — z dvojezičnim naslovom, od katerih ena ima nemški naslov celo na prvem mestu, dve pa imata tudi sedež označen z nemškim oziroma madžarskim imenom. Tozadevne tvrdke so: »Rochlitz & dr., paromlin v Geterovcih; Geterha. z. g. o. z. v Ptaju; Rudolf Wibmer & Karol Haerdil, Reb-Obst und Waldhauschule, Gesellschaft m. b. H. in Ptaju« ter »Champagner- und Weinellereien Clotar Bouvier, Weingutsbesitz Ober-Radkersburg — Sampanjske in vinske kleti Clotar Bouvier, posestnik vinogradov Gornja Radgona.« — Vprašamo okrožno sodišče in pokrajinsko upravo v Ljubljani, od kdaj je dovoljeno vpisovati firme dvojezično, oziroma v tujem jeziku na prvem mestu in od kdaj je dovoljeno rabiti za Geterovca v državnih listinah madžarsko imena Geterhaz ter za Gornjo Radgona nemško ime Ober-Radkersburg, ki je bilo vendar s svoječasnim zakonom, ki se vedno v veljavi, prepovedano rabiti za imena naših krajev drugo nego slovenske oznake? V imenu našega naroda, države in z a k o n a zahtevamo, da prizadete oblasti nemudoma popravijo to kršitev zakona.

46.000 dinarjev honorarja. Pod tem naslovom je prinesla »Volksstimme« št. 90. od 9. t. m. notico iz katere se da posneti, da je bila napisana zgolj iz jezika nad carinskim uradnikom in to radi tega — ker vrši vestno svojo službo. Odgovarjati na napade tega lista je sicer pod častjo, toda žalostno je pa vendar, da se ta »ljudski glas« zavzema za tihofapce valute, ki s svojim delovanjem ravno največ škodujejo naši valuti in s tem pomagajo dvigati dragotino, ki zopet zadeva najbolj one kroge, katere baše zastopa »Volksstimme«. Zdi se da so motivi čisto drugi, da je vse to le zdihovaljanje po »Drangu nach Osten«, katerega pobivanje je — »balkanische praxis«! Stanko Rudež, carinski uradnik.

Izjava. Dober in krščanski list »Straža«, ki ga tiskajo v tiskarni svetega Cirila in ga urejujejo katoliški duhovniki, je prinesel v sredo izpod perena katoliškega duhovnika tudi proti uradništvu Mestne hranilnice naperjen članek, češ, da terorizirajo vlagatelje in jim prigovarjajo, da naj ja ne dvigajo svojih vlog. Ni naš namen, preiskovati vestnost poklica in dela gospodov okoli »Straže«, trdimo pa lahko, ako dotični gospodje izvršujejo svoje poklice tako vestno, natančno in brezhibno kakor mi in bi vsako revizijo prestali tako častno, kot mi, si smejo imunitete in iz golega sovraštva in brezprimerne zlobe metati kamenje na dolžnost izvršujoče ljudi, to je kavalirstvo, kakoršnega je zmožno le uredništvu dobrega katoliškega lista kakor je »Straža«. Celokupno uradništvu Mestne hranilnice.

Lisinski v Mariboru. V nedeljo zvečer dne 12. nov. je koncertiralo v Lisinski, ki je izvajalo cikel zborov iz »Renesansa« in baročne poezije. O tem koncertu piše »Jutro« z dne 15. t. m.: »Pred stoletji, tam še v petnajstem in šestnajstem, je prišlo dalmatinskemu kraljevinu Hektoroviću na um, da bi napisal pesmi, ki so jih prepevali ribiči med lovom. Nikola Najlaški je za pisal »pjesni od maskerate« — vesele množice so jih pele po pustem Duoroy-

niku, ko so še živeli tam knezi in gospodari — gospod Širola, ki se peča poleg s skladanjem tudi z raziskavanjem naše glasbene zgodovine, pa je uglasbil te pesmi, kakor pravi, da pričara »ono raskošno vrijeme, v katerem so nastale te pesmi«. V to svrhu se je poslužil danes že pozabljenih oblik petja v zboru, ki je najčistejši izraz renesančnega pokreta, v katerem se največkrat doživlja slika jasno z mnogoglasovim. Naj bodo te pesmi, pravi, korak naprej, poizkus nove oblike umetne zborške pesmi. Čudovito so učinkovale te pesmi s svojo polifono obdelavo. G. Širola se ne lovi za efekti, odklikuje ga neka neizprosna odkritost napram samemu sebi kakor našega Lajovica. Polifonija se čudovito prilaga današnjemu izraznemu hotenju, dokaz temu je dejstvo, da je Bach dandanes vedno bolj zopet predmet resnega študija vseh glasbenikov. Zbor Lisinskega je z lahkoto prejadral vse nagromadene težkoče; dirigent Baranović je izginjal vsako malenkost v blesteč detail, ki ga ni bilo mogoče prezeti, izkazal se je adekvatnega intermeta Širolinih skladb. Glasbeno karakteristiko je dirigent finočutno domel in jo podal, kakor si je pač to mogel želeti skladatelj sam, ki je gotovo položil lep kos svojega genija v dosedaj toli popolne pevskodramatične dikcije Lisinskega pri interpretaciji teh težkih, čudovitih pesmi. Zbor ni tako velik kakor Matica, pa je neverjetno uvežban in v glasovih sijajno oštehtan. Ugaljali so nam zlasti sočni tenorji in solo-baritonist, ki ima zlasti v višini blesteč glas. Uspeh koncerta smemo nazvati izvanreden. Zbor je dobil dva venca, je želel priznanje entuziastično ploskanje in klicanje, g. Širola se je pa moral na splošno zahtevo pokazati na balkon. Vse ga je burno aklamiralo. Čudno. Ljubljanci so se enkrat ogreli. Prišli so na koncert v naravnost ogromnem številu in so tam navdušeno aklamirali človeku, ki ni niti — politični, ampak samo komponist! »Lisinski« si je v Ljubljani pridobil drugo domovino in njega ne smemo več pogrešati v naših umetniških sezonah.« — Opozorimo občinstvo, da prične koncert ob 8. uri zvečer. Občinstvo naj prične prihajati že ob 7. uri, garderoba bodete dave pripravljena. Narodne dame prosimo, da pridejo k sprejemu Lisinskega ob 4. uri 15 minut v narodnih nošah. V soboto pričobimo še enkrat ves vspeled od prihoda Lisinskega do odhoda.

Za petdesetletnico vinarske in sadjarske šole v Mariboru je predviden naslednji spored: Na predvečer v soboto, dne 18. novembra med 17. in 18. uro ob ugodnem vremenu sprevid učencev po cesti zavodovega vinograda do skale pod Kalvarijo z razsvetljavo in petjem. V nedeljo, dne 19. novembra ob 8. uri služba božja v stolnici za učence vinarske in sadjarske ter srednje kmetijske šole; od 10. do pol 11. ure koncert voljaške godbe na zavodu; točno ob pol 11. uri začetek proslave petdesetletnice vinarske in sadjarske šole ter otvoritev srednje kmetijske šole; potem pogostitev (izključno le priglasenih) gostov radi nezadostnih prostorov v dveh skupinah: skupina A okoli 13. ure, skupina B po 15. uri, kar se določa koncem zborovanja; tekem popoldneva ogled zavodovih naprav in vrtarskega podjetja gospoda Džamonje; končno prijateljski sestanek na zavodu. Častno predsedstvo za prireditve je prevzel gospod kmetijski minister.

Vest iz inženirskih krogov. Tehnična pisarna inž. Riharda Stigera, obl. avt. civ. geometra je sedaj preložena v pisarno Jugoslovanskega inženirskega podjetja, Vetrinjska ulica 30. Tako sta združeni dve podjetji, ki sta v zadnjem času edina v Mariboru izvrševali geometerska dela in ki bodeta odslej v stannu prevzeti delitve, meritve in merjenja za vodne ter industrijske naprave tudi v večjem obsegu.

Odbor protituberkulozne lige va bi one gg. zdravnik, ki se žele udeležiti 20-dnevnega kurza o patologiji, kliniki in terapiji tuberkuloze, na prvi sestanek, ki se vrši v ponedeljek dne 20. novembra ob 6. uri zvečer na medic. oddelku tuk. javne bolnice.

Za naše visokošolce v Gradcu. Na graški univerzi študira približno 600 jugoslovanskih dijakov. Že ponovno se je pisalo o bednih razmerah, v katerih živi ogromna večina teh dijakov. Njihova največja dobrotneja je Jugoslovanska akademska menza, ki pa se nahaja v težkem položaju. Nprestano naraščanje draginje in razne druge kalamitete na eni strani, nezadostna pomoč in podpora naše javnosti na drugi strani — ogrožajo obstoj tega edinega pribeževališča jugoslovanskih visokošolcev v Gradcu. V interesu naše narodne bodočnosti bi, da prepričemo to kakastrofo, ki je mnogim našim dijakom sploh onemogočila študij v Gradcu. Opozorjamo zlasti naše medicince, katerih je v Gradcu dokaj visoko število. V imenu graških jugoslovanskih visokošolcev se mudi v Mariboru član uprave jugosl. akademske menze, g. cand. med. Jovo Kašiković. G. Kašiković bo obiskal nekatera naša podjetja in premožnejše zasebnike s toplo prošnjo, da po svojih močeh prispejajo na pomoč »Jugoslov. akademski menzi« v Gradcu. Apeliramo na naše ljudi, da mu gredo na roko in darujejo svoj obolus za bedne visokošolce v Gradcu. Zima je tu, pomoč je nujno potrebna. Maribor je po svoji bližini v prvi vrsti poklican, da prispeva za naše jugoslovanske dijake na graški univerzi.

Zgodovinsko društvo kliče nas mlajše! Prejeli smo od mladega, resnega prijatelja: Zgodovinsko društvo potrebuje v svojem delokrogu novih mladih kulturnih delavcev. Ali naj bo to kulturno društvo res omejeno le na piščo število profesorjev in duhovnikov, ki naj bodo učitelji in učenci, ki naj pišejo in naj sami berejo. Ali ni izza srednjih in visokih šol ostalo v nas vsaj nekaj mladostnega, podjetnega duha? Ali ne čutimo v sebi potrebe po duševnem delu, duševni naobrazbi? V Zgod. društvu, ki je v tesni zvezi z Muzejskim društvom in študijsko knjižnico (dosedaj neupoštevana znanstvena zakladnica) — se nam odpirajo bogata polja raznega znanstvenega dela. Poglobimo se vase mi mlajši, izprašujmo se tako-le: Kaj smo do danes storili za izpolnitev lastne naobrazbe, kaj smo storili za kulturno, gospodarsko povzdigo, za socialno blagostanje našega priprostelega ljudstva, med katerim živimo? Ali se nam je zdelo nepotrebno proučevati njegovo socialno stanje, njegove šege, običaje, njegove kraje, njegovo zgodovino, ki je naša zgodovina? Iz preteklosti preko sedanosti vodi naša pot v bodočnost! Narod brez preteklosti nima bodočnosti. Ali naj se učimo lastno zgodovino še vedno iz tujih virov? Dali se zavedamo, da med nami »izobraženimi« meščani in med priprostim nam tako tujim ljudstvom ni nobene kulturne skupnosti, ni socialnih vezi, in da je naša mlajša povojna generacija rod spečih moči? Zakrknjena srca imajo eni, ki ne stremijo po kulturnih ciljih; za človeško družbo mrtva srca, ki ne čutijo potrebe po duševnem delu. Zgod. društvo sprejema v petek (17. t. m.) nove ude; nato se vrši občni zbor. Pokažimo, da smo narod, ki zna ceniti svojo zgodovino, in ki se zaveda svojih kulturnih dolžnosti.

Uspesobljenostni izpiti v Mariboru. K usposobljenostnim izpitem pred izpraševalno komisijo v Mariboru se je priglasilo v jesenskem roku t. l. 37 kandidatov in kandidatinj. Izpiti so se vršili v času od 3. do 9. novembra pod predsedstvom ravnatelja Matije Pira-a. Izmed kandidatov in kandidatinj so napravili uspešno: a) meščanskošolski izpit: gg. Mlinarič Josipina (II. skupina), Tomjinec Helena (I. skupina, z odliko); b) ljudskošolski izpit: Kurnik France, Blažič Štefan, Aparnik Gojmir, Hasl Dragotin, Mauer Lavoslava, Čeh (Stancer) Marica, Unger Tiflica, Kravarič Janjko, Gradišnik Stanko, Križman Josip, S. Bernardeta Novačan, Resman Jakob, Vodošek Marjeta, Lebič Ivan, Sokol (Zaplutnik) Antonija, Wittine Josip, Trebše Terezija, Čiček Franjo, Rainer Milko, Ferik Bogomir; c) dopolnilni ljudskošolski izpit: Ferjančič Antonija, Tratnik Ana ter prekmurski učitelji in učiteljice Habacht Ivan, Pojbič Julij, Mayer Gizela, Vulkan Kolman, Zver Matija in Hajdn Marjeta; d) specialni izpit iz francoščine: Mirovič (Globočnik) Josipina (z odliko). Reprobirana sta bila dva kandidata pri strokovnem izpitu iz televadbe za ljudske in meščanske šole, en kandidat pri ljudskošolskem in 2 kandidati-

nji pri dopolnilnem ljudskošolskem izpitu.

m Razstava krizantem. Minulo je poletje, mineva jesen in nastopa huda zima. Naši vrti so prazni, nič ni več pisanih prepreg dišečega cvetja in prijatelji cvetic pojo z Orožnom: »Kje so moje rožice«, odgovarjajoč si tožno: »Vzela jih je zima, mraz«. Toda, ni vzela vseh! Pridne roke umetnih vrtnarjev jih skrbno negujejo v steklenih vrtih. One skube, da imajo lahko prijatelji cvetic in prirode nepretgnani užitek. — Naš Maribor je pokazal povodom Pokrajinske obrtne razstave, kako krasno se je pri nas razvilo umetno vrtnarstvo, sedaj pa zopet naše največje jugoslovansko vrtnarsko podjetje »Vrt« vabi in kliče mariborsko občinstvo k brezplačnemu ogledovanju steklenih vrtov, kjer bodo razstavljene jesenske kraljice cvetic — krizanteme. Ni še dolgo, kar so krizanteme — katerih domovina je Japonska — uvrščali med zadnje cvetlične vrste; njihovo edino pribežališče so bili grobovi in vrti žalujočih vdov. Odkar pa jih je spretna vrtnarjeva roka vzgojila do popolnih oblik in barv, velikosti in lepote, so se krizantemam odprla vrata najimenitnejših salonov, katerim služijo v okras. Ob sedanjem letnem času so krizanteme najbolj razkošne in v vseh večjih mestih kulturnih držav prirejujejo v tem času razstave krizantem. Ta vzgled posnema tudi naša domača tvrdka »Vrt« Džamonje in tov., ki priredi v nedeljo dne 19. t. m. v svojem podjetju (Čopova ul. 17) brezplačno razstavo krizantem in ogledovanje cvetličnih vrtov. Mariborskemu občinstvu pripravljamo, da izkoristimo to priliko in si ogleda veliko vrtnarsko podjetje v njegovi zimski podobi. Razstava je odprta od 9. do 15. ure, ker je ostali čas rezerviran za tuje udeležence 50. letnice tukajšnje vinarske šole oziroma otvoritve nove srednje gospodarske šole.

m Trgovsko bolniško in podporno društvo naznanja, da se ustanovi s 1. januarjem 1923 v Mariboru podružnica trgovskega bolniškega in podpornega društva, ki bo nastanjena v gremijski hiši. S tem dnevom bodo imenovani tudi društveni zdravnik. Do tega časa naj članstvo še nadalje poseča v slučaju obolenosti katerekakoli tukajšnjih zdravnikov in zajedno javi obolenje potom dopisnice društvu v Ljubljano. Oni trgovski in industrijski nameščenci ter uradniki denarnih zavodov in zavarovalnic, ki žele z novim letom še prestopiti od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev k trgovskemu bolniškemu in podpornemu društvu, dobe v gremijski pisarni tozadevne odpovedne tiskovine, katere se imajo vposlati Okrožnemu uradu najkasneje do konca novembra t. l.

m Velika kavarna. Najmodernejša Kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Petek, 17. nov. Hoffmannove pripovedke, C. gostuje g. Geitler.
Sobota, 18. novembra: Namišljeni bolnik. B.
Nedelja, 19. novembra. Prodana nevesta. Lzv.
Ponedeljek, 20. nov. Zaprto.
Torek, 21. nov. Hoffmannove pripovedke, C.

»Hoffmannove pripovedke«. Danes, dne 17. nov. gostuje v ulogi »Hoffmannova« g. Geitler, ki je zadnje čase gostoval po vseh večjih čeških odrih. Najzadnje se je mudil v Plznu in Bratislavi.

Objave.

§ Mestni kino. Dne 17. t. m. prične prekrasni francoski, francoski, monumentalni film »Atlantida« v 2 delih po romanu Piere Benoit, v glavnih vlogah Jean Angelo, George Melchior, Marie Scribe in Stasia Napierska: I. del: »Zemlja strahote« v 5 činih se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

ni pri dopolnilnem ljudskošolskem izpitu.

m Razstava krizantem. Minulo je poletje, mineva jesen in nastopa huda zima. Naši vrti so prazni, nič ni več pisanih prepreg dišečega cvetja in prijatelji cvetic pojo z Orožnom: »Kje so moje rožice«, odgovarjajoč si tožno: »Vzela jih je zima, mraz«. Toda, ni vzela vseh! Pridne roke umetnih vrtnarjev jih skrbno negujejo v steklenih vrtih. One skube, da imajo lahko prijatelji cvetic in prirode nepretgnani užitek. — Naš Maribor je pokazal povodom Pokrajinske obrtne razstave, kako krasno se je pri nas razvilo umetno vrtnarstvo, sedaj pa zopet naše največje jugoslovansko vrtnarsko podjetje »Vrt« vabi in kliče mariborsko občinstvo k brezplačnemu ogledovanju steklenih vrtov, kjer bodo razstavljene jesenske kraljice cvetic — krizanteme. Ni še dolgo, kar so krizanteme — katerih domovina je Japonska — uvrščali med zadnje cvetlične vrste; njihovo edino pribežališče so bili grobovi in vrti žalujočih vdov. Odkar pa jih je spretna vrtnarjeva roka vzgojila do popolnih oblik in barv, velikosti in lepote, so se krizantemam odprla vrata najimenitnejših salonov, katerim služijo v okras. Ob sedanjem letnem času so krizanteme najbolj razkošne in v vseh večjih mestih kulturnih držav prirejujejo v tem času razstave krizantem. Ta vzgled posnema tudi naša domača tvrdka »Vrt« Džamonje in tov., ki priredi v nedeljo dne 19. t. m. v svojem podjetju (Čopova ul. 17) brezplačno razstavo krizantem in ogledovanje cvetličnih vrtov. Mariborskemu občinstvu pripravljamo, da izkoristimo to priliko in si ogleda veliko vrtnarsko podjetje v njegovi zimski podobi. Razstava je odprta od 9. do 15. ure, ker je ostali čas rezerviran za tuje udeležence 50. letnice tukajšnje vinarske šole oziroma otvoritve nove srednje gospodarske šole.

m Trgovsko bolniško in podporno društvo naznanja, da se ustanovi s 1. januarjem 1923 v Mariboru podružnica trgovskega bolniškega in podpornega društva, ki bo nastanjena v gremijski hiši. S tem dnevom bodo imenovani tudi društveni zdravnik. Do tega časa naj članstvo še nadalje poseča v slučaju obolenosti katerekakoli tukajšnjih zdravnikov in zajedno javi obolenje potom dopisnice društvu v Ljubljano. Oni trgovski in industrijski nameščenci ter uradniki denarnih zavodov in zavarovalnic, ki žele z novim letom še prestopiti od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev k trgovskemu bolniškemu in podpornemu društvu, dobe v gremijski pisarni tozadevne odpovedne tiskovine, katere se imajo vposlati Okrožnemu uradu najkasneje do konca novembra t. l.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Petek, 17. nov. Hoffmannove pripovedke, C. gostuje g. Geitler.
Sobota, 18. novembra: Namišljeni bolnik. B.
Nedelja, 19. novembra. Prodana nevesta. Lzv.
Ponedeljek, 20. nov. Zaprto.
Torek, 21. nov. Hoffmannove pripovedke, C.

»Hoffmannove pripovedke«. Danes, dne 17. nov. gostuje v ulogi »Hoffmannova« g. Geitler, ki je zadnje čase gostoval po vseh večjih čeških odrih. Najzadnje se je mudil v Plznu in Bratislavi.

Objave.

§ Mestni kino. Dne 17. t. m. prične prekrasni francoski, francoski, monumentalni film »Atlantida« v 2 delih po romanu Piere Benoit, v glavnih vlogah Jean Angelo, George Melchior, Marie Scribe in Stasia Napierska: I. del: »Zemlja strahote« v 5 činih se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

Sokolstvo.

o Razprodaja lesa od tribun na vse-sokolstem telovadišču se vrši od sedaj naprej vsaki dan na telovadišču. Interesenti, ki se zanimajo za ta les, dobe potrebne informacije pri br. Hiegu ali br. Zakotniku na Dunajski cesti. Objavljene licitacije se vrše vslic temu vsak ponedeljek od določeni uri.

Ne pozabite naročnine!

Gospodarstvo.

Kaj je storiti davkoplačevalcem v dobi do konca I. 1922?

(Opozoritev trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

1. Stanovanjski listi in zaznamki. Do 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastih hišne in stanovanjske izkaze, če so dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij. Izkaz oziroma zaznamek je izpolniti po stanju z dne 15. novembra t. l. Tiskovine se dobijo brezplačno pri davčnih oblastvih in davčnih uradih.

2. Davke na poslovni promet. Davčni zavezanci, ki so dolžni voliti za davke na poslovni promet knjigo opravljenega prometa poleg trgovskih družb, zadrug itd. vsi obratni, katerih promet je presegel v letu 1921 vsoto 360.000 D in omenjenega davka za III. četrtletje t. l. do 30. oktobra t. l. še niso odpredali, naj to naknadno store, da se ognejo kaznim in si ohranijo pravico pritožbe, ako bi se njihova prijava ne spoznala za pravilno.

Prijava naj se napravi po vzoru A, objavljenem v razglasu finančne delegacije z dne 22. 5. 1922 št. A 6/3 ex 22 (Uradni list z dne 3. junija 1922 št. 59) v 3 izvodih, od katerega obdrži davčni urad dva izvoda, enega pa vrne plačniku kot pobotnico. Knjige opravljenega prometa davčni urad ne sme zahtevati, ker je za to opravičen po čl. 116 finančnega zakona za leto 1922/23 na podstavi odločbe davčnega odbora edino le predstojnik davčnega oblastva.

3. Dospelost direktnih davkov. Dne 1. novembra t. l. so dospeli v plačilo direktni davki za 4. četrtletje 1922. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. novembru prisilno iztirjati in zaračunati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% od tirjanega zaostanka.

4. Napovedi za hišno najmarino. Hišni posestniki, ki še niso vložili napoved o najemini za leto 1923 oziroma za leto 1923/1924 — teh je še precejšnje število — naj čim preje zadoste svoji dolžnosti, ker se jim bo pri pogonu teh napovedi staval rok le 3 dni in zapadejo kazni do 100 Din., ako bi tudi na pogon ne vložili v 3 dneh napovedi. Vrhu tega bi davčno oblastvo moglo uradno sestaviti napoved in si zaračunalo za to delo efektivne stroške uradnega odposlanca.

— 0 —

g Produktna borza v Novem Sadu, 15. novembra, pšenica: bačka 383, srem-ska 385; ječmen: bački 300; oves: bački 257, sremski 260; moka: št. 0 baška 550; za kruho 525, krušna št. 6 — 475; otrobi: pšenični 153; mast: svinjska ab Bačka 27; zelje: bačko v glavah 100; orehi: bosanski 425; čebula 320. Tedna: žitva.

g Oddaja pokrivanja strehe z zarezno opeko. V pisarni inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti v Ljubljani vršila se bode na dan 11. nov. 1922 ob 11. uri dopoldne javna poslednja oferta na dražba za pokrivanje strehe z zarezno opeko na zidanem skladišču št. XIII na ljubljanskem polju pri Ljubljani. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Uvozna carina na žito v Italiji. Nova italijanska vlada namerava zvišati državne dohodke z uvedbo carine na uvoz žita in sicer bo znašala carina 7.50 zlatih ali 30 papirnatih lir za meterski stot. Ker se uvaža v Italijo letno krog 20 milijonov meterskih stotov žita, bi se na ta način zvišali državni dohodki za 600 milijonov lir.

Dunajski mednarodni šahovski turnir. Rezultati drugega dne: Viseča partija Aljehin—Reti je končala remis, partija Aljehin—Kmocs je dobil Aljehin; partija Reti—Wolf je ostala remis, enako tudi partiji Sämisch—Maroczi in Grünfeld—Rubinstein; partija Tartakower—Takaacs je končala z zmago Tartakowerja, partiji Tarrasch—Bukovič in Bogoljubov—König sta bili prekinjeni.

Mednarodni šahovski turnir na Dunaju. Zaključek druge in potek tretje runde. Koncem druge runde je zmagal, kot je bilo pričakovati, še Bukovič dr. Tarrascha, dočim je bilo nadaljevanje partije Bogoljubov—König po sedemurnem igranju z dobrimi šansami za prvega, prekinjeno. V tretji rundi sta

si stala nasproti oba velika mojstra Rubinstein in Bogoljubov, znatno je odnesel v primeroma kratkem času Rubinstein. Partija Aljehin—Sämisch je dobil prvi; partija Spielmann—Reti je bila remis; v partiji Kmocs—Wolf je podlegel prvi, dočim je dosegel König proti Tarraschu remis. Partiji Maroczi—Takaacs in dr. Tartakower—Grünfeld po 5 urnem igranju še nista bili končani, Bukovič je bil prost. Razmerje po tretji rundi je: Aljehin contra Rubinstein 2½, dr. Tartakower (+1), viseča partija Wolf 2, Grünfeld—Marocsi 1½ (1), Bogoljubov 1 (1), Spielmann—Bukovič 1, König ½ (1), Sämisch, dr. Tarrasch ½, Takaacs 0 (1), in Kmocs 0.

Brzobjavna poročila

Zadnji odmevi afere princa Gjorgija. Beograd, 17. novembra. (Izvirno.) Včerajšnja »Epohea« objavlja na uvodnem mestu, da je njen glavni urednik Ristović izstopil iz uredništva. Vzrok njegove ostavke je stališče, ki ga je zavzemal v aferi princa Gjorgija.

Zakon o vojni odškodnini. Beograd, 17. novembra. (Izvirno.) Odbor za vojno odškodnino je končal svoje delo ter je predložil poročilo predsedstvu narodne skupščine. O zadevi se bo najbrž v soboto razpravljalo v plenumu skupščine.

Razmejitve v zapadni Ogrski. Budimpešta, 16. novembra. (Izvirno.) Avstrijsko-madžarska razmejitvena komisija je na svoji včerajšnji seji končala najvažnejši del svojih poslov to je razmejitve v mošnjem okraju in v dolini Pinke. Meja poteka ob Eliserkanalu, ki ostane v posesti Madžarske. V Avstriji priznani občini Pamhagen je prisojena graščina Mexiko, ki meri 800 jutrov, Madžarski. V dolini Pinke tvorijo mejo občinski pašniki.

Tudi poljska industrija v krizi. Varšava, 16. novembra. (Izvirno.) Tekstilna industrija na Poljskem se nahaja v težki gospodarski krizi. Kljub vsem intervencijam s strani ministrstva za javna dela izjavljajo industrijanci, da lahko k večjemu za 25% povišajo mezde. Na svoji včerajšnji seji so delavski zastopniki sklenili, da proglase generalno stavko, če lastniki tovarn ne odnehajo.

Šahovski turnir na Dunaju. Dunaj, 17. novembra. (Izvirno.) Pri današnji igri so zmagali: Grünfeldt proti Maroczyu, Tartakower proti Bogoljubovu, Wolff proti Simicu, Tarasch

: Rubinstein sta remisirala. Vukovič je premagal Königa, Aljehin Takaaca, Spielman Knocha; pozicija je bila sledeča: Tartakower 4, Aljehin 3½, Rubinstein 3, Grünfeldt 2½, Spielmann 2, Vukovič 2, Maroczy 1½, Bogoljubov 1½, Tarrasch 1, König ½, Knech in Takaacs 0.

Sultan priđe pred sodišče. Carigrad, 17. novembra. (Izvirno.) Narodna skupščina je sprejela predlog Kemal paše, da bodo člani prejšnjega ministrskega sveta in sultan postavljeni pred sodišče, vendar se izvršitev izvede v poznejši dobi.

Demokratska republika Daljni Vzhod se je pridružila sovjetski Rusiji.

Moskva, 16. novembra. (Izvirno.) Kakor poročajo iz Čite ruska brzobjavna agentura, je zakonodajna skupščina republike Daljni Vzhod soglasno sklenila, da se razpusti in da država preide v zvezo sovjetskih republik. Vzpostavljen je bil sedemčlanski revolucionarni odbor in izvoljenih 15 delegatov za vsesovjetski kongres.

Prvi uspehi boja proti prohibiciji v Ameriki.

London, 16. novembra. (Izvirno.) Iz Newyorika poročajo: Iz okolice prezidenta Hardinga se doznava, da je pričakovati skorajšnjega omiljenja alkoholne prepovedi.

V pričakovanju lausanske konferenca. London, 16. novembra. (Izvirno.) Angleško-francoska pogajanja o omejenem vprašanju poteka zelo ugodno, tako da bo lord Curzon jutri odpotoval v Pariz, nakar bo v Poncairejevem spremstvu krenil v Lausanno.

Zmaga konzervativcev. London, 16. novembra. (Izvirno.) Do pol 10. ure so bili naznanjeni sledenči rezultati: 343 konzervativcev, 141 kandidatov delavske stranke, 57 liberalcev, 52 nacionalnih liberalcev in 10 neodvisnih.

Kriza češke industrije. Praga, 17. novembra. (Izvirno.) Kakor poročajo tujakšnji listi, izkazuje bilanca železno-industrijske družbe za leto 1921-22 približno 9,200.000 čekskih kron deficita.

BORZA.

Curich, 17. novembra. (Izvirno.) Predborza. Pariz 37.30, Zagreb 2.15, London 24.32, Berlin 0.085, Praga 17.40, Italija 25.65, Newyork 544.25, Dunaj 0.0073, žig. krone 0.0075, Budimpešta 0.225, Varšava 0.095, Sofija 3.85, Bukarešta 3.45.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman. (Dalja.) (88)

Po litu se je spustil mrtvec. Spravil se je v svoj car. »Riverside-Drive!« Sofer, ki je obraz svojega gospodarja s pogledom toliko da ošinil, je pomislil: »S. Woolf je dogospodaril!« Prihuljen, ves siv, vdrtih očih je Woolf sedel v vozu in ni slišal ne videl. Zeblo ga je od mrzlega potu, pa je zlezal v svoj plašč kakor žival v skojko. Kdaj pa kdaj je pomislil z grenko ostudo v ustih: »Hladno-krvno me je pobil. Prerezal mi je sapnik, me zaklal!« To mu je svojpot hodilo na misel, samo to. Storišla se je noč in sofer je ustavil ter vprašal, ali ga naj zapele domov ali ne. S. Woolf je naporoma preudarjal. Potem je dejal z ubitim glasom: »Na sto desetole!« To je bil naslov Renéeje, njegove tačasne metrese. Nikogar ni imel, s katerim bi se mogel razgovoriti, nobenega znanca, pa se je zapeljal k njej. Woolfa je obšel strah, da bi se soferju ne razodel, pa je pozvel vse moči. Pred Renéejino hišo je izstopil in velel ravnodušno in nekam oblastno kakor zmerom: »Počakajte!« Sofer pa si je mislil: »Dogospodaril si, pa jel!« Renée ni razodela z ničimer, ali in v koliko jo vesel, da se je vrnil. Renée se je kujala. Delala se je, kakor bi bila smrtno izdolgočasna, delala se je vso nesrečno. S svojo prevzetno, razvajeno in trmasto osebito je bila tolikanj zaposlena, da ni njegove potrebi ni malo zapazila.

Toľki ženski samoljubnosti se je Woolf moral zasmeti na ves glas. In ta smeh, h kateremu je bilo primečanga dokaj obupa, ga je navrnill na ton, ki ga je bil za drugovanja z Renéejo vajen. Z njo je govoril francoski. Bilo je, kakor da je zdaj, ko se z nekom razgovarja, ves drug. Za sekunde — za prav kratke sekunde — je čisto pozabljaj, da je mrtvec. Z Renéejo se je šalil, nazival jo svoje razvajeno otroče, svojo poredno punčko, svojo dragotino in igračico in ji z

vlačnimi ledenimi ustnami pritiskal poljub na lepa, blazinasta usta. Renée je bila izredna lepota, rdečelaska iz Lilla na Severnem Francoskem. Lani jo je bil s seboj privedel iz Pariza. Zdaj se ji je nalegal, da ji je iz Pariza s seboj prinesel čudokrasen shawl in najdivnejša peresa, in po Renéejinem licu je hušknil razsvit. Velela je, naj se pogrne miza, in je jela čeblljati o vsakojakih svojih brigah in zmiselkih.

O, ta Newyork ji je zoprni, zoprni so ji ti Amerikanci, ki ravnajo z damo skrajno obzirno in skrajno nebržno. Zoprni ji je, »čepeti na svoji gredi« in učakovati. Oh, mon dieu, oui, dosti rajši bi bila v Parizu mala modistinja...

»Nemara se kmalu lahko vrneš, Renée,« je rekel Woolf z nasmeškom, ki je poleg krojil za Renéejinim nizkim čelom. Pri obedu ni mogel črez ustna spraviti nobenega založka, pač pa se je zalival z burgundcem. Pil je in pil, postajal je v glavo ves vroč, ni pa postal vinjen.

»Naročiva godce in plesače. Renée,« je dejal. Renée je potelefonirala v ogrski restaurant v židovskem delu in črez pol ure so prišli plesači in godci.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Več kolporterjev

starih nad 14 let, za večerao razpečavanje naših dnevnikov, se išče. Poizvedbe v upravi lista.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Mala oznanila.

Špedicijski uradnik, vešč vseh pisarniških del, z trgovsko naobrazbo, išče službe pri kakem trgovskem podjetju, prevzame tudi službo za pošni ali skladiščenika. Nastop takoj. Cenj. ponudbe prosim pod »Agilen« na Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15. 2279 —1

Dva sodarja za kletarstvo in izdelovanje sodov sprejme ta-kaj Fric Zemitič v Ljutomeru. 2277

Krojaške pomočnike za boljše in trajno delo sprejme ta-kaj Jos. Jelovešek, krojaški mojster, Ljutomer. 2278 2—1

Proda se: Divan, 6 foteljev 730 D, spalni divan 350 D, kredenca z ploščo 1300 D, kredenca trdi les 520 D, mize, omare z predali (Schublade), omara za obleko, otročja postelja, podobe, zrcalo, tealetna mizica. Retovski trg 8, I. nadstropje, levo. 2280

Malo posestvo v Spod. Radvasju se takej prodaj. Naslov v upravi. 2265 2—1

Malo posestvo je na prodaj. Isto je 7 oralov veliko in 1/4 ure od državne ceste. Selnica ob Dr., Ferdo Sernec. 2276 3

Dobro mleko se dobi v mlekarni Ivana Golob v Slovenski ulici 16 od 7. ure jutro do 18. zvečer po K 12 listu. 2237 10—6

100 Din. dotičnemu, ki je našel v nedeljo zvečer pred postilno Kostomaj klobuk. Odku se istotam. 2268 3—1

PATRIA 2245 7—5
COGNAC MEDICINAL ZAGREB
Čisti vinski destilat.
Dobiva se povsod!

Zameniam stanovanje v Sodni ulici, obstoječe iz dveh lepših čednih sob, kuhinje in vsemi pritliklinami, z električno razsvetljavo, za večje od treh do štiriših sob z električno razsvetljavo, kjerkoli si bodi v mestu na levem bregu Drave. Naslov se izve v upravi.

Trgovski vajenec

z dobrimi šolskimi spričevali, zdrav in kropek, že mogoče izdeležiti, se takoj sprejme v trgovino mesane stroke na dežel. Oglasi se naj pošljemo na upravo pod »Merkur št. 120«. 2258 2—1